

перед у період надзвичайних ситуацій, які потребують негайного проведення ефективних карантинних заходів.

У зв'язку з вищевикладеним натепер в Україні значна частка обов'язків санітарної служби покладена на органи практичної охорони здоров'я – в першу чергу на лікарів сімейної медицини, на яких покладені здійснення профілактичних щеплень і контроль за дотриманням виконання їх графіка, контроль за санітарним режимом і протиепідемічними заходами в дитячих дошкільних і шкільних закладах, питання виробничої санітарії, комунальної гігієни на місцях та ін.

На жаль, змушені констатувати, що система професійної підготовки лікарів загальної практики - сімейної медицини не передбачає достатнього отримання теоретичної підготовки і практичних навичок, необхідних для здійснення покладених на них санітарних функцій.

Висновок. У програмі професійної підготовки лікарів загальної практики - сімейної медицини необхідно розширити розгляд питань теоретичної підготовки і опанування практичних навичок здійснення санітарних функцій, які покладені на них законодавчо.

#### **Список використаної літератури**

1. Закон України «Про протидію захворюванню на туберкульоз» // Відомості Верховної Ради України (ВВР).- 2001.- № 49.
2. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». Вводиться в дію Постановою ВР № 4005-XII від 24.02.94 // ВВР.- 1994.- № 27.
3. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб»// Відомості Верховної Ради України (ВВР).- 2000.- № 29.
4. Положення про Державну санітарно-епідеміологічну службу України/ Указом Президента України від 6 квітня 2011 року № 400/2011.
5. Постанова КМУ України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 10 вересня 2014 р. № 442.

## **ПІДТРИМКА ВИКЛАДАЧІВ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ У ОЦІНЦІ ЯКОСТІ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

**Кіндій Д.Д., Оджубейська О.Д., Кіндій В.Д., Тончева К.Д.**

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

*Розглядається проблема готовності викладачів стоматологічних факультетів медичних вищих навчальних закладів до оцінки якості освіти студентів на основі компетентнісного підходу. Обґрунтовується необхідність упровадження курсу «Оцінка якості освіти студентів стоматологічних факультетів медичних ВНЗ».*

*Ключові слова: якість освіти, компетентність, компетенція, педагогічний тест.*

Освітній потенціал держави визначає її конкурентоспроможність на світовому ринку. При цьому мається на увазі не тільки потенціал студентів стоматологічних факультетів, який у віддаленому майбутньому знайде своє відображення в їхній успішній професійній діяльності, а й оперативне і своєчасне підвищення педагогічної і психологічної освіченості викладачів.

Особливої уваги потребують медичні ВНЗ, оскільки заняття для студентів стоматологічних факультетів проводять не тільки педагоги, а й лікарі відповідних спеціальностей.

Лікарі, які є викладачами медичного ВНЗ, займають особливе місце в системі вищої школи, оскільки специфіка їхньої діяльності зумовлена двома професійними детермінантами - медичною і педагогічною практикою. Найчастіше вони відчують труднощі в аналізі, осмисленні своєї педагогічної практики, у вивченні та використанні найпродуктивніших, із точки зору результату, педагогічних підходів до процесів формування навичок і навчання клінічного аналізу, розвитку і виховання студентів, оцінки якості медичної освіти. Аби запобігти таким труднощам, необхідно здійснювати своєчасний розвиток у викладачів оціночно-орієнтовних умінь і якостей особистості [4].

Якість освіти - це інтегрований продукт, який залежить від сукупності об'єктивних і суб'єктивних умов. Об'єктивними умовами досягнення якості освіти є своєчасна та відповідна системна підготовка професорсько-викладацького складу ВНЗ до оцінки результатів освітнього процесу, що займає одну з головних позицій у моделі управління якістю освіти у ВНЗ, та її інформаційне забезпечення. Суб'єктивних умов не злічити. Прагнення, з одного боку, задовольнити соціальний запит держави і суспільства в питаннях підготовки лікарів, з іншого - відповідність вимогам Європейського співтовариства в питаннях якості медичної освіти актуалізують проблему оцінки якості освітніх результатів, оскільки ХХІ століття характеризується пошуками шляхів інтеграції вищої медичної освіти в загальноєвропейський освітній простір [3].

Традиційною формою підготовки викладачів до поширення інновацій у навчанні та вихованні студентів стоматологічних факультетів є факультети післядипломної освіти викладачів, що функціонують при провідних вищих навчальних закладах. Інноваційна діяльність націлює викладачів на особистісний розвиток і пошук творчого вирішення проблемних питань, сучасне розуміння завдань професійної освіти і подальших можливостей їх вирішення [6].

Мета функціонування професійних педагогічних курсів - здійснення психолого-педагогічної, методичної та дидактичної підготовки викладачів в умовах модернізації професійної освіти:

- психолого-педагогічна підготовка сприяє формуванню системи теоретичних, методологічних і прикладних знань про оцінку якості освіти студентів стоматологічних факультетів медичних ВНЗ;
- методична підготовка сприяє оволодінню компетенцією вирішення професійних питань оцінки якості медичної освіти;
- дидактична підготовка забезпечує знаннями сучасних традиційних та інноваційних технологій оцінки якості

освіти у вищій школі; досвідом емоційно-ціннісного ставлення до суб'єктів і об'єктів діяльності, вираженим у педагогічній культурі.

У контексті вищезазначеного вважаємо, що з метою вдосконалення методичної підготовки науково-педагогічних працівників вищих медичних навчальних закладів на курсах підвищення кваліфікації доцільно запропонувати курс «Оцінка якості освіти студентів медичного вишу», присвячений одному із засобів педагогічного вимірювання - педагогічному тесту, де розглянути такі питання:

1. Категорія «якість освіти».
2. Компетентнісний підхід до оцінки якості освіти.
3. Теорія педагогічних вимірювань.
4. Види педагогічного тестування.
5. Дидактичні принципи педагогічного тестування.
6. Контроль здібностей студентів до професійної діяльності.
7. Вимірювання й оцінка якості освіти студентів медичних ВНЗ.
8. Експертиза якості освіти.

Категорія якості, як відомо, є однією з найактуальніших проблем вивчення, обговорення, інтерпретації в численних зарубіжних і вітчизняних дослідженнях, що стосуються освіти. Глобальні зміни, які торкнулися структури і характеру ринку праці, системи суспільних відносин, інформатизації та комп'ютеризації сфер суспільного і виробничого життя країни, детермінували становлення нової техногенної цивілізації, спричинили зміну вектора освіти, орієнтованої на нову якість свого результату.

У зв'язку з цим у країнах європейського співтовариства та в Україні надзвичайного поширення набув компетентнісний підхід. Визначення поняття «компетентність» викликає низку додаткових проблем, пов'язаних як із розумінням сутності та характеристики, так і природи компетентності [2; 7]. Аналіз сучасної психологічної та педагогічної літератури засвідчив, що термін «компетенція» може використовуватися як синонім знань, умінь і навичок, так і трактуватися ширше, якщо мається на увазі власне компетентність. Таким чином, коли йдеться про компетентнісний підхід, потрібно мати на увазі, що:

- компетентність розуміється як особистісна властивість, що ґрунтується на знаннях, як особистісно та інтелектуально-зумовлений прояв соціально-професійної життєдіяльності людини в її поведінці;
- компетенція розглядається як сукупність знань, правил оперування ними та їх використання.

У запропонованому трактуванні в основі компетентнісного підходу лежать компетентності людини, формування яких є метою і результатом освіти. Один із перших переліків компетентностей склав британський психолог Дж. Равен. Він зазначив, що одні компетентності належать до інтелектуальної сфери, інші - до емоційної, вони можуть замінювати один одного, нарешті, вони є, по суті, «мотивованими здібностями» [5]. Здібності - це психологічні особливості людини, від яких залежить успішність у освоєнні знань, у формуванні вмінь і розв'язку практичних навичок, але самі по собі здібності не тотожні знанням, умінням, навичкам.

Педагогічний контроль можна поширити на сферу здібностей студентів, оскільки формування здібностей майбутніх фахівців - одне із завдань вищої професійної освіти. Але для цього необхідно зрозуміти і освоїти методологію створення тестів і теорію педагогічних вимірювань. Методологія створення тестів окреслює коло розуміння категорії «знання». У свою чергу, теорія педагогічних вимірювань розкриває види і форми надання завдань студентам, характеризує методи відбору змісту тестування. Наша точка зору збігається з думкою педагогічної спільноти, що педагогічний тест - це сукупність завдань, які відображають різні рівні освоєння знань (за Б. Блумом), серед яких:

- знання - виступає у вигляді запам'ятовування і відтворення навчального матеріалу;
- розуміння - представляє перетворення матеріалу з однієї форми вираження в іншу;
- застосування - демонструє вміння використовувати вивчений матеріал у конкретних умовах і нових професійних ситуаціях;

- аналіз - показує вміння диференціювати навчальний матеріал з урахуванням його структури;
- синтез - ілюструє вміння комбінувати елементи знання, щоб отримати щось нове;
- оцінка - виражається в умінні оцінити значення того чи іншого навчального матеріалу для суб'єкта.

У процесі освоєння навчального модуля викладачі вивчають систему принципів і правил, які забезпечують вирішення завдань дидактичного й організаційного характеру у створенні тесту:

- тестування здійснюється в рамках програмованого контролю з візуальною шкалою оцінки результатів;
- застосовуються необхідні педагогічні заходи, які запобігають спотворенню результатів і поширенню інформації про зміст тесту;
- тест має бути надійним, валідним, об'єктивним.

Як відомо, надійність - це визначення можливого ступеня похибки в педагогічній оцінці. Нині все частіше заявляє себе експертне опитування: письмові чи усні відповіді студентів оцінюють кілька викладачів, і за допомогою встановлення коефіцієнта кореляції результатів створюється можливість надійності оцінки.

Валідність тесту - це відповідність обраної форми і методів контролю меті тестування. Порушення умов педагогічного тестування призводить до зниження валідності педагогічного тесту. З метою підвищення показника валідності тесту використовується метод експертних оцінок.

Критерій об'єктивності лежить у площині психологічних, аксіологічних, педагогічних смислів навчально-пізнавальної діяльності студентів.

На практичних заняттях викладачі відпрацьовують алгоритм розробки різних тестових завдань (за класифікацією В.А. Аванесова), який охоплює вибір змісту завдань, вибір форми завдань, створення інструкції та опису тесту, інтерпретацію результатів обробки, експертизу якості тесту [1].

Експертиза якості освіти пропонує проведення різних видів контролю, серед яких:

- початковий контроль: мета - отримання достовірної інформації про рівень готовності студентів до подальшої роботи;
- поточний (проміжний) контроль: мета - виявлення прогалин, труднощів у засвоєнні матеріалу і проведення необхідної корекції;

- підсумковий (рубіжний) контроль: мета - оцінка рівня і якості сформованості компетенцій.

Отже, вирішуючи завдання якості професійної освіти, впроваджуючи в освітній процес нові способи його оцінки, слід брати до уваги особистісну і професійну готовність до них викладачів вищих медичних навчальних закладів. Особистісна і професійна готовність виражається в якості їхніх компетентності та компетенцій, що підтримують і реалізують будь-які інноваційні проекти у вищому навчальному закладі.

#### **Список використаної літератури**

1. Аванесов В.С. Основы научной организации педагогического контроля в высшей школе: учеб. пособие / В.С. Аванесов. – М.: Исслед. центр, 1989. – 167 с.
2. Болотов В.А. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе / В.А. Болотов, В.В. Сериков // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 8–14.
3. Гончаров В.Н. Основа інтеграції вищої освіти України в європейському співтоваристві / В.Н. Гончаров, А.В. Воробйова // Вісник Східноукр. нац. ун-ту. – №11(45). – 2001. – С. 267-270.
4. Запорожан В.М. Сучасна організація навчального процесу / В.М. Запорожан, Н.М. Рожковська, А.Г. Волянська // Сучасні технології вищої освіти: тези доп. VI Всеукр. наук.-метод. конф. – Одеса: ОДАХ, 2010. – 239 с.
5. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Дж. Равен. – М.: Когито-Центр, 2002. – 400 с.
6. Система управління якістю медичної освіти в Україні / [І.Є. Булах, О.П. Волосовець, Ю.В. Вороненко та ін.] – Д.: АРТ-ПРЕС, 2003. – 212 с.
7. Татур Ю.Г. Компетентность в структуре модели качества подготовки специалиста / Ю.Г. Татур // Высш. образование сегодня. – 2004. – № 3. – С. 20–26.

## **ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТЬЮТОРСЬКОГО СУПРОВОДУ В ПРОЦЕСІ ЗДОБУТТЯ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ**

**Ковальова О.М., Артьомова Н.С., Жук Л.А.**

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

*Наведені основні характеристики педагогічної методики тьюторського супроводу, які використовують викладачі кафедри педіатрії №1 з пропедевтикою та неонатологією в процесі здобуття студентами основних професійних компетенцій.*

*Ключові слова: тьютор, педагогічні технології, професійні компетенції.*

Сучасні тенденції розвитку медицини вимагають від медичної освіти звернення до педагогічних інновацій, безпосередньо пов'язаних із темпами розвитку сучасного суспільства. Важливою інноваційною ланкою в сучасній освіті є залучення до процесу навчання не вчителя, а тьютора.

Поняття «тьюторство», «тьюторський супровід» для медичної освіти не нове, адже як оригінальна філософія освіти і основний спосіб організації освітньої системи тьюторські технології діяли в європейських університетах XIII – XV ст. У ролі особливої педагогічної позиції, згодом - навіть посади, тьюторство виникло в університетських містах Великобританії – спочатку в Оксфорді, потім Кембриджі. Етимологія слова «тьютор» (англ. tutor – педагог-наставник, лат. tueor – піклуватися, захищати) пов'язана з поняттями «захисник», «покровитель», «адвокат». Як зазначає Ковальова Т.М., «...немає нічого протилежнішого, ніж учитель і тьютор». Хоча це твердження не відкидає правомірність двох категорій: учитель і тьютор – позиції, які доповнюють цілісне сприйняття освіти. У дидактичному аспекті тьютор – це особа, яка супроводжує процес самоосвіти, індивідуальний пошук, здійснюючи підтримку розробки та реалізації процесу індивідуального навчання. Культура самоосвіти не набула у вітчизняній історії розвитку освіти колективних форм, що дозволило би реалізуватися особі тьютора.

Щодо тьюторського супроводу в процесі здобуття медичної освіти, то педагогічний акцент зміщений у бік самостійної розробки системи здобуття знань, актуальних для особистості, під контролем тьютора. Студент має сам здійснити дію згідно із задалегідь відомими нормами, у той час як педагог створює умови для ефективного здійснення цієї дії, результатом якої буде предмет спільного аналізу.

Основу технології тьюторства становить принцип індивідуалізації, що визначає всі засоби і способи, які використовує тьютор у освітньому процесі. У сучасній освіті це поняття часто плутають з індивідуальним підходом у освіті. Тож, коли поняттям «індивідуальний підхід» називають педагогічний процес із реальною особою (діагностика базового рівня знань, корекція, досягнення єдиного результату), поняття «індивідуалізація» означає здійснення педагогічного процесу з можливою особою (створення середовища, можливості сприйняття і відтворення, досягнення особистісного результату). Тож головним інструментом навчання, виховання і базовою функцією педагога-тьютора є створення індивідуальної освітньої програми для студента, яка постійно уточнюється і корегується залежно від спільного аналізу успіхів і маршруту майбутнього лікаря на шляху засвоєння знань.

Основним поняттям цієї педагогічної технології є унікальність особистості, усвідомлення призначення (в тому числі, професійного) і пов'язана з цим індивідуалізація навчання. Звідси формуються різні завдання і функції: викладач протягом заняття реалізує власні освітні інтереси та цілі, а тьютор рухається згідно з інтересами студентів, допомагаючи реалізувати саме їхні цілі. Технологія викладання тьютора полягає в суб'єкт-суб'єктній взаємодії, сприйнятті студента як рівноправного партнера, що сприяє формуванню відчуття співробітництва, співтворчості, гнучкості та нестандартності мислення у студента.

Відносини тьютора зі студентами передбачають виконання ролей двох типів: змістових і формальних. До ролей змістового характеру належить роль консультанта, наставника, менеджера, педагога, андрагога й особистості. Наприклад, ролі «арбітра» і «рівного» важливі як для педагогічного процесу, так і для освітнього